

Commentaar op de gewijzigde Pensioenwet n.a.v. het Pensioenakkoord

Commentaar geveer: Peter Stenneke

In dit document probeer ik mijn commentaar te geven op 2 documenten.

a. IAK tekst 1512

b. BWBR0020809-geldend_van_01-01-2021_tm_heden_zichtdatum_24-01-2021

Sinds 2012 ben ik met regelmaat in discussie met mijn pensioenfonds over het pensioen dat ik ontvang en het niet indexeren van de pensioenen. Ik voeg daarbij altijd waarnemingen, verkregen van publicaties van mijn pensioenfonds, het CBS en DNB, toe aan de schriftelijke communicatie. Telkens heb ik dezelfde vraag:

"Hoe kan het toch dat bij mijn pensioenfonds jaarlijks het pensioenvermogen stijgt, het aantal aangeslotenen steeds minder wordt, de rentabiliteit altijd positief is en er toch niet wordt geïndexeerd".

Het antwoord is altijd heel eenvoudig en steeds hetzelfde:

"Wij zouden wel willen en kunnen indexeren van de pensioenen (en de reeds ingelegde premies en nog niet uitgekeerde pensioenen) maar wij mogen dat niet van onze regering (met de Nederlandse Bank als leidraad). Wij moeten ons houden aan de rekenregels met een vastgestelde (lage) rekenrente".

Ik stel dat als er geen betere motivatie voor deze situatie te vinden is het goed mis is met de invloed van de Regering en DNB. We zien van 2008 (pensioenvermogen in Nederland ongeveer 800 miljard euro) tot 2020 (pensioenvermogen in Nederland ongeveer 1.800 miljard euro) elk jaar zoveel stijgen dat daarvoor geen redelijke verklaring is anders dan "De rekeregels van de regering".

Het pensioen vermogen hoeft helemaal niet te stijgen. Jaarlijks wordt aan premie meer ingelegd dan uitgekeerd aan pensioenen (2019 premie 33 miljard en uitgekeerde pensioenen 30 miljard). Als de regering denkt voor de overwaarde van de pensioenpot een bestemming te hebben buiten het pensioenland zou dat worden aangewend voor andere bestemmingen dan pensioenen en dat is diefstal en zal om die reden bestraft moeten worden.

Mijn commentaar gaat dan niet direct over de aangepaste wet maar over de uitgangspunten die geleid hebben tot de nu voorliggende pensioenwet. De nieuwe pensioenwet is niet beter dan de bestaande met dien verstande dat ZZP-ers zich aan kunnen sluiten bij een pensioenfonds en overstappen van werkgever minder nadeel geeft.

Bij de nieuwe pensioenwet wordt een bijzonder nadeel ingevoerd namelijk de "Jaar Cohorten". Dit gaat een enorme impact geven op de op risico's die alleen maar groter worden dan bij het bestaande stelsel.

Commentaar op IAK tekst 1512

Hieronder is de tekst opgenomen van het document IAK tekst 1512. Mijn commentaar opmerkingen heb ik *klein en cursief* ingesprongen weergegeven.

1. *Wat is de aanleiding?*

De huidige inrichting van het stelsel van arbeidsvoorwaardelijke pensioenen past niet langer bij de ontwikkelingen in de economie, op de arbeidsmarkt en bij de voorkeuren van werkgevers en werknemers. Dit wetsvoorstel is het sluitstuk van een jarenlang proces gericht op een herziening van het pensioenstelsel. Het wetsvoorstel bevat de neerslag in wetgeving van het pensioenakkoord van juni 2019 en de uitwerking daarvan in juni 2020, inclusief de wijziging van het fiscale kader. Naar aanleiding van een advies dat de Stichting van de Arbeid in juni 2020 heeft gegeven bevat het wetsvoorstel tevens wijzigingen inzake het nabestaandenpensioen.

2. Wie zijn betrokken?

Alle werknemers met een pensioenregeling, hun werkgevers, deelnemers met een beroepspensioenregeling, partners en nabestaanden, zzp-ers en pensioengerechtigden. Ook de pensioenuitvoerders en de Belastingdienst zijn betrokken, alsmede de toezichthouders in de pensioensector, DNB en AFM.

3. Wat is het probleem?

De **doorsneesystematiek** zorgt voor een ondoorzichtige herverdeling tussen leeftijdsgroepen.

Bij een doorsneesystematiek betalen werkgevers en werknemers binnen dezelfde pensioenregeling hetzelfde premiepercentage en krijgen werknemers voor iedere ingelegde euro aan premie onafhankelijk van leeftijd dezelfde pensioenopbouw.

Wat is dan het probleem hier?

Het is mij niet duidelijk wat hier het probleem is. Een inleg van werkgevers is een vorm van "Loonbijdrage" waarbij nadat de premie is ingelegd de werknemer eigenaar van de premie inleg is. De werkgever heeft geen inningsrechten. Alleen in overleg met werknemers kunnen andere keuzes worden gemaakt.

Hiermee is gezegd dat afspraken tussen werkgevers en werknemers alleen over loon moeten gaan en de premie over pensioen aangelegenheden een zaak is voor de werknemers en pensioenfondsen binnen de kaders van de bestaande pensioenwet.

In de huidige wet is er geen onderscheid tussen leeftijdsgroepen en waarschijnlijk hoeft dat ook niet.

Dit past niet bij de huidige meer dynamische arbeidsmarkt, waarin mensen vaker wisselen van baan of type arbeidsverhouding.

Het is duidelijk dat er een probleem is bij wisselen van werkgever en het verlenen van arbeid zonder dat er sprake is van een arbeidsovereenkomst. Hiervoor moet dus een oplossing worden gevonden.

Door **het bestaande wettelijk kader** kunnen pensioenfondsen de pensioenen en opgebouwde aanspraken, **ondanks**, gemiddeld genomen, **positieve beleggingsrendementen**, al jarenlang niet indexeren. Hierdoor blijft het te verwachten pensioen achter bij hetgeen werkgever en werknemer voor ogen staat.

Dit is een argumentatie dat niet past bij een overheid die bewust ingrijpt in de pensioenregels op een manier waarop het voor pensioenfondsen niet mogelijk is om gerealiseerde rendementen te gebruiken voor het indexeren van de pensioengelden (het pensioen vermogen).

Het moment waarop de Overheid een rekenrente ging voorschrijven om te hanteren bij berekeningen van de dekkingsgraad, waarbij de dekkingsgraad de richtlijn was/is om wel/niet te mogen indexeren. Ik interpreteer dit als een vorm van diefstal van vermogen (een vermogens delict) waarbij de dief geen voordeel heeft. Immers het pensioenvermogen is eigendom van de aangesloten pensioendeelnemers. De rekenrente was beduidend lager dan de werkelijk behaalde rendementen. Dit heeft geleid tot een toename van het totale pensioenvermogen in 2020 tot 1.800,- miljard euro. (in 2008 "vóór de financiële crisis" was dat nog 800 miljard euro) Welke wijsheid zat hier achter???? Is hier sprake van een verborgen agenda???? Niemand, buiten de aangesloten pensioen deelnemers, heeft voordeel van deze ontwikkeling.

Er wordt nu dus een oplossing gecreëerd voor een probleem dat voor die tijd niet bestond.

Het is zeer onduidelijk waarom de overheid dit heeft doorgedrukt.

Het is juist dat er meer flexibiliteit in de arbeidsrelatie is gekomen. De mogelijkheden om de pensioen afspraken te behouden bij een overstap was niet mogelijk voor de aangeslotene.

Dit is het gevolg van de gerichtheid op vaste pensioenaanspraken en -rechten, waardoor het pensioenstelsel sterk rentegevoelig is. De aanhoudende daling van de marktrente leidt in het huidige stelsel tot steeds hogere premies, terwijl de koopkracht van pensioenen achterblijft.

De marktrente van de banken en obligaties was heel laag (of zelfs negatief) en steeds dalende. De aandelen markten waren zeer rendabel bij verstandige aan-/verkopen wat heeft geleid tot een renderend vermogensbeheer (elk jaar is het totale pensioenvermogen gestegen, een spaarpot die op deze schaal niet nodig is). Het is een schande dat deze onjuiste argumentatie wordt gebruikt om een aanpassing te vereisen van de pensioenwet.

Voor werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden is dit niet langer acceptabel.

Hiervoor is geen argumentatie aangegeven!

Het wetsvoorstel regelt tevens de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en past het fiscale pensioenkader daarop aan.

Met het wetsvoorstel worden ook andere problemen aangepakt, namelijk de ongelijksoortige regeling van het nabestaandenpensioen, waardoor nabestaanden in de problemen kunnen komen en de te lange wachttijd voor de pensioenopbouw door uitzendkrachten. Tot slot maakt het wetsvoorstel experimenten mogelijk die erop gericht zijn om meer zzp-ers pensioen op te laten bouwen.

4. Wat is het doel?

Het wetsvoorstel is gericht op meerdere doelen:

- Het wetsvoorstel moet - ten opzichte van het huidige stelsel - eerder perspectief bieden op een **koopkrachtig pensioen**.
 - o **Het** bestaande pensioen was al koopkrachtig tot de regering de rekenrente invoerde, mede waardoor een aantal pensioenfondsen niet in staat waren hun, onder voorschrift berekende, rentabiliteit te handhaven.
Doel: Waardevast pensioen uitkering na de pensioenleeftijd overeenkomstig de jaarlijkse economische ontwikkelingen (CBS inflatie factor voor senioren)
- Het pensioenstelsel moet **transparanter** en **persoonlijker** worden.
 - o **deze** termen zijn kwalitatief en kunnen nooit beoordeeld worden op realisatie. Het stelsel zoals beschreven in de wet wordt er niet transparanter door. Het persoonlijker worden is ook een onjuiste aanduiding omdat de enige verandering is de "Jaar Cohorten". Verschillen tussen de Cohorten mag niet leiden tot de aanduiding persoonlijker. Bedenk dat ook een pensioenstelsel een basis vindt in solidariteit. Hoe kleiner de cohort hoe groter het risico wordt. Hoe groter de cohort hoe kleiner het risico zal zijn. Een cohort van één persoon kan nooit een "risicovrij" pensioen realiseren.
 - o De bestaande regeling is transparant (mogelijk verschilt dat per pensioenfonds er vanuit gaande dat zij allemaal werken binnen de regels van de wet dus hoeft de wet daarvoor niet te worden aangepast). In mijn geval was duidelijk hoeveel procent van mijn inkomen ik aan premie moest betalen en hoeveel procent van inkomen op moment van pensionering ik ging ontvangen. Het afhankelijk zijn van rente ontwikkelingen (gekunsteld of niet) was voor mij geen thema.
- Het pensioenstelsel moet **beter aansluiten** bij ontwikkelingen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt.
 - o **Ook** hier is sprake van een kwalitatieve uitspraak zonder mogelijkheid vast te stellen of dit doel is bereikt
De flexibilisering van de arbeidsrelatie is een duidelijke verandering in de maatschappij net als het

groeien van zelfstandigen in de arbeidsmarkt.

Als de maatschappelijke ontwikkeling is, dat arbeid dat niet verricht wordt in loondienst geen pensioen kan opbouwen anders dan het aangaan van een pensioen verzekering bij een verzekeringsmaatschappij. Dat willen we eigenlijk niet. Er zijn voldoende voorbeelden waarbij verzekerden behoorlijk benadeeld zijn.

Daarnaast is een overstap naar een andere werkgever in het nadeel van de werknemer t.a.v. de pensioenverwachtingen.

Een beter formulering van de doelen om het stelsel te veranderen zou dan kunnen zijn:

- *Het wisselen van werkgever mag niet leiden tot een verlaging van het verwachte pensioen op de pensioenleeftijd.*
 - *Arbeid dat wordt verricht zonder werknemers overeenkomst (denk aan ZZP-ers) moeten verplicht toetreden tot een pensioen organisatie net als werknemers in loondienst.*
- De voorgestelde wijzigingen inzake het nabestaandenpensioen zorgen ervoor dat het nabestaandenpensioen wordt gestandaardiseerd. Het nabestaandenpensioen wordt hierdoor **adequater en begrijpelijker**, risico's voor nabestaanden worden verkleind.
- o *Ook hier is sprake van een kwalitatieve formulering. Dit is nooit te gebruiken als referentie voor behaalde doelen.*

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De hierboven beschreven problematiek kan alleen worden opgelost door over te stappen op nieuwe, andersoortige afspraken (pensioencontracten). Dit wetsvoorstel schept een wettelijk kader voor die nieuwe pensioencontracten en biedt waarborgen voor een evenwichtige transitie. De problemen rondom nabestaandenpensioen kunnen eveneens alleen opgelost worden door het aanpassen van het wettelijk kader ten aanzien van nabestaandenpensioen. Deze aanpassing leidt tot standaardisering van het nabestaandenpensioen.

6. Wat is het beste instrument?

De oplossing van het probleem vergt onder meer wijziging van de Pensioenwet, Wet verplichte beroepspensioenregeling en van de Wet op de loonbelasting 1964. Bij algemene maatregel van bestuur zullen nadere regels worden gesteld. Voorts zal de overheid de implementatie van de maatregelen bevorderen door voorlichting aan burgers en door een handreiking aan werkgevers en werknemers.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

In de transitiefase (2022 - 2026) moeten alle pensioenovereenkomsten worden gewijzigd. Dit is een ingrijpende, maar noodzakelijke operatie, zowel voor werkgevers (bedrijven), als voor pensioendeelnemers (burgers). Veel bedrijven zullen hierover advies moeten of willen inwinnen.

Pensioenuitvoerders moeten hun administratieve systemen aanpassen aan de nieuwe pensioenovereenkomsten en/of aan het nieuwe fiscale kader. Ook dit is eenmalig, maar ingrijpend.

De overheid heeft naast wet- en regelgeving, ook tot taak om burgers voor te lichten over de betekenis van de wijziging van het pensioenstelsel voor hen.

Er zijn geen gevolgen voor het milieu.

Het in punt 7 gesteld is allemaal niet nodig als dit proces niet was ingezet met de in punt 4 aangegeven doelen.

Opmerkingen over het voorliggende wetsvoorstel.

Artikel 150a Experimenten

- In artikel 150a eerste lid staat dat zelfstandigen een overeenkomst kan worden aangeboden. Onduidelijk is wie dit contract kan aanbieden. Zoals:
 - kan de zelfstandige een willekeurig pensioenfonds kiezen voor een contract aanspraak.
 - Dient de zelfstandige een overeenkomst te sluiten met een beroepsgroep pensioenfonds en is het betreffende fonds de verplichting het contract aan te bieden of heeft dit fonds de vrijheid een aanvraag te weigeren.
 - Wordt er een pensioenfonds voor zelfstandige opgericht waar alle zelfstandigen zich kunnen melden voor een aanbieding en is dat fonds dan verplicht een contract aan te gaan met de zelfstandige.
- Het zou verstandig zijn om over te stappen naar een pensioenstelsel met één pensioenfonds organisatie. Als alle pensioengelden hierin ondergebracht zijn vallen risico's die nu liggen bij verschillende pensioenfondsen weg. Immers de macro inkomsten (2019 ongeveer 33 miljard) van alle pensioenfondsen fonds zijn al jaren (hoewel wisselend per jaar) meer dan de uitgaven van pensioenen (2019 ongeveer 30 miljard) buiten de macro opbrengsten van het pensioen vermogen (2019 bijna 100 miljard, dit is een rendement van ongeveer 5%).
De trend was al ingezet om het aantal pensioenfondsen te verminderen. In 1997 was dat nog 1063 en in 2020 was dat 208 pensioenfondsen (bron database DNB). Dat zou ook passen bij een Dynamische Arbeidsmarkt en bij het aansluiten van de ZZP-ers die zich niet aangesloten hebben tot nu toe. Immers bij het overstappen van werkgever hoeft niet te worden overgestapt naar een ander pensioenfonds en kan de regeling tot de overstap worden gewaardeerd en daarna gehandhaafd naar de nieuwe premie afspraken (als dat nodig mocht zijn).
- Overheidsinterventie is uitsluitend noodzakelijk als de balans "inkomsten (premies) en uitgaven (pensioenen en beheer)" verstoord wordt.
Om dat te kunnen bewaken is een kaderwet pensioenen noodzakelijk. Dit is het enige instrument dat nodig is voor een gegarandeerd, gedegen, risicovrij en waardevast pensioen voor de belangengroep.
- Het kan dus eenvoudiger, zonder spaarpot en zonder financiële risico's.
Hoe een dergelijk systeem werkt staat al beschreven en is tot redelijk detail al uitgewerkt. Dit kan zo van de plank gehaald worden.
Dat betekent dat commentaar op de pensioenwet teksten eigenlijk overbodig is.
- De duur van een overgangperiode is afhankelijk van de snelheid waarmee het samensmelten van de huidige pensioenorganisaties tot één organisatie moet duren. Er zijn momenteel ongeveer 208 pensioenorganisaties.

Artikel 150b Toassingsgebied

Geen commentaar

Artikel 150c. Mijlpalen in transitieperiode

Geen commentaar

Artikel 150d. Transitieplan

In het eerste lid worden de werkgevers verantwoordelijk gesteld voor de keuzes, overwegingen en berekeningen.

Ik denk dat de werkgevers verantwoordelijkheid hebben voor de pensioenen. Zoals al eerder is aangegeven dat de premie (som van werknemer- en werkgevers aandeel) eigenlijk een bruto loon aangelegenheid is. De dominantie van werkgevers en andere niet direct betrokken organisaties bij de discussies over pensioen regelingen maken van en pensioenakkoord een gedrocht waar niemand meer uit gaat komen.

Het tweede lid beschrijft welke onderdelen het transitieplan moeten bevatten. Dit betekent dat er nog geen transitieplan is en dat derhalve dit onderdeel als "Wet" niet kan worden uitgevoerd.

Het derde lid geeft aan dat de pensioenuitvoerder het transitieplan moet overhandigen aan de toezichthouder en publiceert dit plan op de beschikbare media.

Dit gehele artikel geeft geen concrete kaders over wat precies geleverd moet worden en welke instanties beoordelen of aan de "genoemde voorwaarden" wordt voldaan.

Artikel 150e. Berekenen transitie-effecten

Lid 1 t/m 4 beschrijft het voorschrift om de oude en nieuwe stelsel op basis van marktwaarde met elkaar te vergelijken.

Het vijfde lid beschrijft dat er nadere regels moeten worden vastgesteld om de marktwaarde te bepalen.

Dit wordt dus niks. Aan artikel 1 t/m 4 kan dus niet worden voldaan omdat de marktwaarde van lid 5, de vaststelling, nog niet bekend is.

Artikel 150f. Afspraken compensatie pensioenovereenkomst

Geen commentaar

Artikel 150g. Hoorrecht vereniging van gewezen deelnemers of pensioengerechtigden bij uitvoering door pensioenfonds

Lid 2 stelt dat er nog nadere regels moeten worden gesteld m.b.t. lid 1. Dat kan niet werken als die regels er niet zijn en niet wordt aangegeven wanneer die regels zullen worden vastgesteld.

Artikel 150h. Transitiecommissie

Deze commissie is dus een adviesorgaan als de partijen niet tot een gemeenschappelijke oplossing kunnen komen. Dit wordt eindeloos overleg omdat er geen criteria gegeven zijn

Artikel 150i. Implementatieplan

Er wordt genoemd dat de pensioenuitvoerders een implementatieplan moeten opstellen. Wie stelt vast dat deze plannen voldoen aan eventueel gestelde criteria? Er zijn ongeveer 208 pensioenuitvoerders, betekent dit dat er 208 plannen moet worden ingediend? Wie controleert de consistentie tussen al deze plannen?? Lid 6 stelt weer dat er nog regels opgesteld moeten worden. Dit is onacceptabel om in een voorschrift te hanteren.

Artikel 150j. Communicatieplan

Zie opmerking bij Artikel 150i

Artikel 150k. Afspraken compensatie uitvoeringsovereenkomst

Geen commentaar

Artikel 150l. Standaard invaarpad

Lid 1 begrijp ik niet dus kan ik daarop geen commentaar geven.

Lid 2 geeft de werkgever de mogelijkheid te besluiten NIET te gaan tot collectieve waardeoverdracht. Lijkt mij daar niet thuishoren.

Artikel 150m. Interne collectieve waardeoverdracht pensioenfondsen bij transitie

Geen commentaar. Uitvoering is afhankelijk van eerder genoemde onvolkomenheden.

Artikel 150n. Aanwenden vermogen pensioenfonds voor compensatie of solidariteitsreserve

Ook hier worden de werkgevers aangesteld als beheerders van het pensioenvermogen. Ik vind dit onjuist. De pensioengelden zijn eigendom van de deelnemers. Als bij het overgaan van het oude stelsel naar een nieuw stelsel blijkt dat er (een groep) deelnemers zijn die een nadelig effect zullen ondervinden door deze overdracht moet dat gecompenseerd worden. Waaruit dit nadeel wordt betaald zal in overleg moeten vastgesteld door de partijen die enerzijds de oorzaak zijn van de verandering en anderzijds eigenaren van het pensioen vermogen. In mijn standpunt is het pensioen vermogen eigendom van de aangeslotenen. Dus zal een uitspraak over compensatie vastgesteld moeten worden door de werknemers en de overheid.

Artikel 150o. Financieel overbruggingsplan tijdens transitie

Ik denk dat er in het voorliggende wetsvoorstel zoveel open punten zitten dat het mijn onmogelijk lijkt dat dit tot een werkbaar geheel zal leiden. Ik denk dat dat nooit zal worden bereikt en dus zeker niet vóór 2024.

Slot opmerkingen

- Ik vind het een schande dat het voorliggende resultaat een uitkomst is van 10 jaar discussie. De betrokkenen moeten zich schamen.
Duidelijk is dat degene die eigenaar zijn van de pensioenpot (nu dus 1.800 miljard euro) te weinig of geen rol hebben gespeeld bij dit resultaat. Vakbonden zijn onder druk gezet door te dreigen met pensioenkortingen als zij niet akkoord gaan met het nieuwe "pensioenakkoord" (dat eigenlijk geen akkoord is).
Schande!!!!
- Ik vind het onbegrijpelijk dat een wetsvoorstel dat nu voorligt zoveel geen of voornamelijk kwalitatieve regels geeft. Er moet nog zoveel worden uitgezocht zodat voorspelbaar is dat bij keuzes die nog gemaakt moeten worden opnieuw probleem discussies zullen ontstaan. Als die keuzes ook weer worden geforceerd door chantage achtige druk te leggen op de betrokkenen ontstaat er dus een oplossing voor iets waar niemand om heeft gevraagd.
- De wereld stelt dat Nederland het beste pensioensysteem van de hele wereld is. Alle landen die dat vinden hebben zelf geen of nauwelijks een "oudedag" voorziening. Dan ben je in de ogen van die anderen natuurlijk snel de beste!
- Als je echt Nederland wilt helpen aan een goed en bij de tijd, risicovrij pensioen dat altijd met de economische ontwikkelingen mee kan bewegen is het verstandig het boek "Waar blijft mijn pensioen?" met als ondertitel "Hoe ons pensioenstelsel uw pensioen ondermijnt" van de econoom Martin ten Cate te lezen. Hij beschrijft op begrijpelijke wijze hoe een goed pensioenstelsel kan werken.
- Mijn stelling is nu "we wonen in een rijk pensioenlandschap" maar "Leven in armoede".
Dat mag dus veranderen.

Opgesteld door,
Peter Stenneke